СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 244. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го ЖОВТНЯ 1948. — No. 244. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 20, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПРЕЗ. ТРУМАН ПРО ВТРИМАННЯ МИРА З СОВЄТАМИ

Маямі, Флорида, 18 жовтня. — У своїй промові на конвенції Американського Леґіону президент Гері С. Труман заявив, що Злучені Держави будуть продовжувати старання втримати мир з Росією в дусі „взаємного замирення", одначе він теж сказав Совєтам, що буде це робити без страху перед ними і без „апізерства". При цій нагоді він виявнив, яка була ціль плянованої висилки особистого посла до премієра Сталіна в особі Фреда М. Винсона, предсідника Верховного Суду Злучених Держав. Він обороняв цей плян тим, що він хотів прочистити „теперішню атмосферу недовіря, в якій опинилися переговори між Заходом і Совєтським Союзом".

„Під теперішню пору я хочу ясно зазначити" — говорив Труман — „що я не відступив ні на один крок від моєї постанови використати кожну нагоду для праці за мир. Коли тільки появиться відповідна нагода, я дальше буду діяти в інтересі мира у рямцях відносин до наших аліянтів і нашої праці в Обєднаних Державах".

У цілій своїй промові президент дораджував згоду з Росією, одначе ніколи не дораджував угодовства. Він запевнив членів Леґіону, що Злучені Держави будуть обстоювати свої права твердо, одначе без воєнних намірів і ніяк не допустять до ще одного замирення на лад Мюнхену.

Після промови на конвенції Леґіону президент вибрався на передвиборчу аґітацію у південні стейти.

ГУБ. ДЮЇ ПЕВНИЙ ПЕРЕМОГИ, ОБІЦЮЄ НЕДОПУСТИТИ ДО ПОШИРЕННЯ СИЛИ СОВЄТІВ

Олбені, Н. И. — Губ. Тамес Е. Дюї повернувся з передвиборчої подорожі з цим переконанням, що він уже має апевнений вибір, а тільки треба ще перевести голосування. Він сказав про це у промові в Бофало, де явилося на його привіт 12,000 осіб. Тому, що в тому місті є велика кількість населення польського роду, він присвятив більше уваги на потребу обєднання в Америці для спротиву проти дальшого поширення влади Совєтів, як тоталітарної держави. Він обіцяв, що його політика в цій справі не буде політикою вагання, але такою рішучою, щоб диктатори не важилися напасти на Америку.

ЮНІЯ Й ПІДПРИЄМЕЦЬ СПІЛЬНО ВІДПОВІДАЮТЬ ЗА ПЛАТНЮ ВІДПРАВЛЕНОГО РОБІТНИКА

Вашингтон. — На підставі постанови закона Тефта-Гартля урядовець Краєвої Ради Робітничих Відносин видав рішення, що підприємець і юнія мають заплатити робітникові платню, коли він утратив працю за неплачення вкладок до юнії. Такий випадок зайшов в юнії візників у Мавнт Вернон, Н. И., коли то член не заплатив вкладок три місяці. Коли бизнесовий агент юнії йому сказав, що він має заплатити вкладки, інакше втратить роботу. Робітник хотів заплатити чеком, але бизнесовий агент казав йому піти до льокалю юнії й заплатити готівкою. Коли візник так зробив і опісля прийшов до роботи, властник не прийняв його тому, що він спізнився. Коли опісля візника прийняли до праці наново, він зажадав заплати за час безробіття і виграв справу.

ДОДАТКОВІ ПОСТАНОВИ ПРО ЗВІЛЬНЕННЯ ЧУЖИНЦІВ ВІД ОБОВЯЗКОВОЇ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Вашингтон.— Екзекутивний розпорядок про побір чужинців до обовязкової військової служби, який оприлюднено в понеділок, має на цілі вияснити точно постанови нового поборового закона. На підставі розпорядку такі чужинці звільнені від побору: 1. Всі чужинні дипломатичні представники, технічні аташе чужинних посольств, генеральний консул, звичайний консул, віцеконсул і консулярний агент і їх родини; 2. урядовець чужинного посольства, який зайнятий там увесь час, про якого департамент стейту дістав повідомлення. Теж і його родина; 3. урядовець міжнародної установи, яку президент признав за таку, що підлягає під постанову закона „Акт про недоторканість міжнародних організацій"; 4. чужинець, який вступив на американську землю згідно з умовою, підписаною між Обєднаними Державами і Злученими Державами Америки; 5. член якоїсь групи, яка допущена хвилево на побут у Злучених Державах; 6. іміґрант, який приїхав понад квоту на студії в Злучених Державах. — Постанови про обовязок реєстрації інших чужинців, а саме таких, які перебувають в Америці на підставі іміґраційного закона, були оприлюднені разом з оповісткою про обовязок реєстрації громадян до військової служби.

КОСЕНКІНА САМА ЗАМОТАЛА СЕБЕ В КЛОПОТИ З СОВЄТСЬКИМ КОНСУЛЕМ

Ню Йорк. — У щоденнику Джорнал Амерікен з 18 жовтня поміщена частина автобіографії Оксани Косенкіни, яка вискочила була з совєтського консуляту в Ню Йорку, щоб втечи на волю. Вона каже, що діставши приміщення на фармі графині Толстой під Ню Йорком, вона там проживала під прибраним імям і тому попала в підозріння, що вона совєтська шпигунка. Більшість жителів фарми це втікачі зпід большевицького режиму з первісних часів революції, отже прихильники царизму. Це їй ще більше далося в знаки й тому Косенкіна найшлася між молотом і ковалом. В розпуці вона написала лист до совєтського консуляту, а у відповідь на цей лист приїхало совєтське авто, щоб її на свій лад „вирятувати" з неволі. Змісту листа докладно не подано. Автобіографію Косенкіни редаґує звісний ліберал, Айзак Дон Левін.

Затримати атомову бомбу в Америці — Ґровс

Маямі, на Флориді, 18. жовтня. — Тепер вже іде „справжня війна", який недостає хіба зброї — таку думку висловив лютенант-генерал Леслі Р. Ґровс, голова проєкту Манґетен для виробу атомової бомби під час війни. З огляду на ошуканську політику Росії в справі атомової бомби „ми неможемо заключити міжнародних умов для знищення нашої наймоґутнішої зброї, доки ми не переконаємося про благородні наміри всіх великих потуг". Це сказав ген. Ґровс на обіді Американського Леґіону, уладженім з нагоди конвенції цієї організації.

ОФЕРТА ДЛЯ ВИШИНСЬКОГО: ПРИЙНЯТИ КОНСТИТУЦІЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Ню Йорк. — У великих щоденника появилася в формі платного оголошення оферта Едварда Ґутона з Лонґ Айленд, щоб Росія засвоїла собі найбільший маєток Америки, а це Конституцію Злучених Держав. Автор подає цю оферту в формі одвертого листу до Вишинського, в якому пригадує його слова в Обєднаних Державах, наче б то Росія знала тайну виробу атомової бомби. Ґутон твердить, що це могло статися тільки так, що Росія дістала цю тайну підступом, використавши двобільйонову інвестицію Злучених Держав у цей виріб. Одначе не атомова бомба, каже автор, є найбільшим маєтком Злучених Держав, а наша конституція, яку автор жертвує Росії даром. Після такої оферти автор розправляється з різними твердженнями Вишинського і інших представників совєтської Росії про значення капіталізму.

ПОСВЯЧЕННЯ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ У ВИНИПЕҐУ.

„Неділя, 10. жовтня, пройшла для українців Винипеґу під знаком великого свята: посвячення угольного каменя під будову Українського Національного Дому" — пише „Новий Шлях". Будинок має станути при головній вулиці — Мейн Стріт. На свято прибув великий здвиг народу, з товариства та братства з прапорами. На почесній трибуні явилися урядники УНО під проводом інж. В. Косара, посадник міста Винипеґу, Ґарнет Колтер, і інші високі урядовці. В год. 2:30 відправив урочистий молебень о. д-р В. Кушнір в сослуженні о. И. Пуляка й о. С. Тарнавецького, а гучномовці передали церемонію на всій площі. Після молебня о. д-р Кушнір посвятив угольний камінь і виголосив глибоко-патріотичну проповідь. Опісля пішли промови (в англійській мові): П. Юзика для привитання посадника, а цей склав привіт українцям іменем міста. Про значення УНД. говорив інж. Косар і голова будівельного комітету С. Боровець. Хором управляла панна М. Ґавіко, а свято закінчено міснею-молитвою: „Боже вислухай благання". Вечором відбувся святочний обід в залях Рідної Школи ім. М. Шашкевича, під час якого виголошено низку промов і відспівано низку пісень. Збірка принесла $2,500. Привіти наспіли з цілої Канади.

БАРУК ЗА ДАЛЬШИЙ ВИРІБ БОМБ.

Ню Йорк. — Бернард Барук, автор міжнародного проєкту контролі над атомовою бомбою, заявив на форумі щоденника Ню Йорк Геральд Трибюн, що він не вірить, наче б уже надходила третя світова війна, одначе її загроза існує. Як довго існує загроза, Америка мусить продовжувати виробляти атомову бомбу, твердив Барук. Другий промовець, Пол Гофман, директор Европейської Програми Відбудови Европи заявив, що для втримання цієї програми треба зробити всі старання для збереження природних багатств Америки й цілого світу.

СЕКРЕТАР СТЕЙТУ МАРШАЛ В ІТАЛІЇ

ВІДБУВ ВАЖЛИВІ НАРАДИ З КЕРІВНИКАМИ ІТАЛІЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

Рим, 19. жовтня. — Вчора після полудня прибув літаком з Атен до Риму секретар стейту, ген. Маршал, та відбув важливі наради з президентом Люїджі Ейнауді, премієром Альчіде де Ґаспері, міністром закордонних справ гр. Карлом Сфорца та іншими високими керівниками італійської політики. Хоча відвідини Маршала в Італії мають більше сентиментальний та родинний характер, проте його розмовам з італійськими керівниками приділюється велику вагу. З жодного боку не подано предмету нарад, але вважається, що вони заторкували всі важливіші проблеми теперішнього міжнародного положення. В зустрічі з кореспондентами Маршал відмовився давати будьякі дальші коментарі на тему його відвідин в Греції.

Патріярх Максімос зголосив свою резиґнацію

НЮЙОРСЬКИЙ АРХИЄПИСКОП АТЕНАҐОРАС КАНДИДАТОМ НА ЙОГО НАСТУПНИКА.

Істамбул, Туреччина, 19. жовтня. (АП). — Патріярх Максімос V зрезиґнував вчора ввечорі з головства в Греко-Православній Церкві, до якої належить біля 140,000,000 вірних. Максімос, що має тепер 53 роки, був вибраний патріярхом в лютому 1946 року, а до резиґнації тепер заставила його довга недуга. В четвер, 21. жовтня, збереться Святий Синод та вибере нового патріярха, найповажнішим кандидатом на якого є нюйорський архиєпископ Атенаґорас, хоча сильна група в Синоді піддержує кандидатуру архиєпископа Деркосу (Туреччина), Йоахима. В довгому резиґнаційному листі до Синоду патріярх Максімос заявляє, що довга недуга заставляє його уступити з цего важливого поста в цій грізній час міжнародної кризі звільнити це місце для нового голови Православної Церкви. В канцелярії архиєпископа Атенаґораса заявили, що там не мається ще жодного офіціяльного повідомлення про резиґнацію Максімоса V та відмовилися від будьяких коментарів. Сам архиєпископ перебуває поза містом.

ПРОТИ-СОВЄТСЬКЕ ЗВЕРНЕННЯ ХЛІБОРОБСЬКОГО СОЮЗУ СХІДНОЇ ЕВРОПИ ДО О. Д.

Париж, 19. жовтня. — Створений свого часу з представників аґрарних партій поодиноких східних і південно-східних европейських країн Міжнародний Хліборобський Союз звернувся вчора до Генеральної Асамблеї О.Д. окремим меморіялом, домагаючись „заставити Совєтів звільнити країни Східної Европи". Вони домагаються переведення в цих країнах вільних виборів під наглядом ООД і опісля міжнародна збройна сила мала б подбати про те, щоби вислід цих виборів був переведений в життя та респектований терористичною комуністичною меншістю. Меморіял підписали представники аґрарних партій Болгарії, Румунії, Чехословаччини, Мадярщини, Сербії, Хорватії і Польщі.

ПІСЛЯ ПЕРЕМОГИ В НЕҐЕБ ІЗРАЇЛЬЦІ ПРОПОНУЮТЬ ПЕРЕГОВОРИ.

Тель Авів, Ізраїль, 19. жовтня. — В південній провінції Неґеб ізраїльські війська здобули перемогу над арабами, що забезпечує їм постачання до цеї оспорюваної області. Після перемоги, ізраїльці запропонували Єгиптові безпосередні переговори „для мирового встановлення" розбіжностей між Єгиптом та Ізраїлем щодо цеї провінції. Пропозицію переговорів передано за посередництвом місцевого бюра ООД. В міжчасі, ізраїльське постачання до Неґеб відбувається трьома здобутими коридорами. Ізраїльський уряд відмовився видати наказ про завішення зброї, доки не будуть переведені дальші заходи безпеки і та як довго не матиме відповідних ґарантій від арабів.

НОВА ХВИЛЯ ТЕРОРУ В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ.

Париж, 19. жовтня. — Місцевий кореспондент Ню Йорк Таймсу, С. Л. Солцберґер, довідується інтересні інформації про справжні причини сильних обмежень свободи рухів західних дипломатів в Москві. В останньому, як відомо, совєтський уряд проголосив цілей ряд міст і областей, головно в західних частинах Совєтського Союзу, зокрема в Україні, що їх закрито для відвідин закордонних дипломатів. Солцберґер стверджує, що справжньою причиною того є нова филя совєтського терору з одного боку, а спротив населення з другого. Як йде про Україну, американський кореспондент зокрема пригадує постійні і щораз скріплювані чистки за „націоналістичні ухили" в українській культурі.

СОВЄТИ ОЗБРОЮЮТЬ НІМЦІВ

ТВОРЯТЬ ЧЕРВОНУ „ВЕРМАХТ" В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ; ДАЛЬШЕ ЗАГОСТРЕННЯ БЛЬОКАДИ

Берлін, 19 жовтня. Совєтське військове управління Німеччини почало озброювати створену недавно „народну міліцію" в своїй зоні, що загально вважається за творення реґулярної червоної „вермахт". Цей факт потверджується ще повідомленнями про перезід до Німеччини зі Совєтського Союзу цілого ряду гітлерівських ґенералів, що попали в совєтський полон під час війни та які творили „вільну Німеччину". Між цими ґенералами мав би бути і маршал Павлюс. Рівночасно в цілій зоні почав шаліти совєтський терор з одного боку, а німецькі бунти з другого. В останньому сильно зросла кількість німецьких втікачів зі східної зони в західні, між ними втікають теж ті, що до останнього часу займали визначні пости в совєтському управлінні. Совєтські власті, скріплюючи прикордонну сторожу проти втікачів, поробили цілий ряд дальших заходів проти спроб проривання совєтської бльокади Берліна, що всіляко робили самі німці. Вважається, що совєтська бльокада Берліна та західні відплатні зарядження щодо совєтської зони створили в цій останній загрозливу не тільки господарську, але й політичну крізу. Німці зі совєтської зони в останньому вживають всіляких хитрощів для перепачкування до західних секторів. Берліна харчів та інших продуктів, продаючи їх за західну марку, потрібну їм з черги для контрабанди зі західних зон в совєтську. У висліді сильно зросла корупція, головно серед совєтських вояків, що їм доручено берегти кордонів. Згідно з інформаціями американської і британської розвідки, совєтські власті почали озброювати створену ними п'ятиколонну німецьку „народну міліцію" крісами і кулеметами. Совєтське інформаційне бюро заперечило вчора вістку, що до Німеччини привезено бувших гітлерівських ґенералів Зайдліца та інших, доручаючи їм організацію червоної „вермахт".

НА ШЛЯХУ ДО ПОВНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ЗАХІДНИХ ЗОН НІМЕЧЧИНИ

Берлін, 19 жовтня. Вчора тут повідомлено, що три західні держави підписали договір, на підставі якого Франція повністю з'єднує закордонну торгівлю зі своєї зони Німеччини з торгівлею американсько-британської Візонії. При цьому стверджується, що це є дальший крок до повного об'єднання трьох західних зон, до чого Франція в останньому часі виявила багато доброї волі.

СПРАВА БЕРЛІНА ЗНОВУ НА ПОРЯДКУ РАДИ БЕЗПЕКИ

Париж, 19 жовтня. Рада Безпеки ОД сьогодні продовжуватиме наради в справі совєтської бльокади Берліна та західного обвинувачення проти Совєтів за загрозу для світового миру. На цю тему вчора представники західних великодержав конферували між собою, а представник Арґентини, що є речником шістьох членів Ради не заінтересованих безпосередньо в цій справі, відбув наради зі совєтським представником Вишинським.

АМЕРИКА СТУДІЮЄ ПЛЯН ОЗБРОЄННЯ АВСТРІЇ ДЛЯ САМООБОРОНИ

Париж, 19 жовтня. З поінформованих джерел тут заявляють, що Злучені Держави студіюють тепер плян створення та озброєння відповідної військової сили в Австрії, що могла б обороняти країну на випадок совєтських намагань перевороту. Республіканський представник на сесії ОД, Джан Фостер Долес, повернувши вчора з Відня заявив, що єдиною небезпекою і побоюваннями, які він в Австрії зустрів, були побоювання перед можливістю совєтського перевороту. Він рівночасно додав, що ця небезпека ще не є безпосередня та що відповідна австрійська збройна сила сама могла б легко країну від цего забезпечити. Хоча австрійцям заборонено створити збройну силу перед підписанням мирового договору, Долес заявив, що між союзниками існує порозуміння, яке дозволило б Австрії на створення армії в силі 35,000 вояків.

ВІЙСЬКОВИЙ „ГЕОПОЛІТИЧНИЙ" ПЛЯН МАРШАЛА

Париж, 19 жовтня. Місцева французька преса розписується про новий військовий „геополітичний плян Маршала", ціллю якого було б створити до найблищої весни таку військову обстановку в світі, що Совєтам вже не залишалося б іншого виходу, як зрезиґнувати зі своїх імперіялістичних плянів та щиро приступити до міжнародної співпраці. Цей „геополітичний плян" мав би передбачувати творення та озброєння на світову скалю відповідних збройних сил, що були б не тільки ідеологічним, але і практичним муром проти дальшого совєтського походу в світі. З цим пляном мав би погоджуватися теж республіканський кандидат на президента, губернатор Дюї, а секретар стейту Маршал мав би на найблищому конґресі домагатися 5,000,000,000 долярів для здійснення цього пляну.

МІНІСТРИ ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ РОЗГЛЯНУТЬ СПРАВУ ЕСПАНІЇ

Париж, 19 жовтня. В найблищий понеділок тут почнуться чергові наради міністрів закордонних справ Британії, Франції, Бельгії, Голандії і Люксембурґу, що обговорюватимуть біжучі політичні і оборонні проблеми створеного ними західно-европейського союзу. На порядку нарад мала б бути теж справа Еспанії, точніше, останнє американське заінтересування проблемою військових баз в Еспанії, за передумову чого ставляється наладнання нормальних дипломатичних стосунків з тою країною. Вважається, що в цій, як теж в інших зв'язаних з европейською обороною справах не можна буде винести будьяких конкретних рішень, а треба буде ждати аж на вислід президентських виборів в Злучених Державах.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВІРА В ДЕМОКРАТІЮ І СВОБОДУ

Що звязує Британійську Спілку Народів, що має коло пів більйона населення?

На це питання було б легко відповісти, коли б іти старим шляхом і сказати, що вяже їх „королівська корона". Так воно було й є тепер, коли судити по зверхнім вигляді, не входячи глибше в цілу низку інших важних причин господарського, політичного та стратегічного значення. Одначе живемо в часах, коли всюди відбуваються радикальні зміни. Вони не могли діткнути теж і Британійську Спілку Народів, що і сталося. Які ці зміни великі й далекосяглі, пізнати хочби по тім, що повстали в Британійській Спілці Народів такі републики як Ірляндія, а Індія, Пакістан та Цейлон змагають таки до цілковитої державної незалежности і републиканської форми правління. Виглядало б, що всі вони хочуть відірватись від Англії, чи вийти з Британійської Спілки Народів, але так не є, коли приглянутись цій справі ближче.

Доказом цього можуть бути, між іншим, наради премієрів різних держав-членів Британійської Спілки Народів, що зачались минулого тижня в Лондоні. Вже те, що про ці наради говориться як про „родинні сходини", вказує наглядно на їхній характер. Підкреслив це у своїй промові британійський премієр Атлі, додаючи до цього дуже важну заввагу, а саме, що цю родину звязує тісно спільна віра в демократію і свободу та що всі члени цеї рідні є без винятку анти-комуністами. Головне тут демократія і свобода, бо хто є дійсно демократом і дійсно любить свободу, той, природно мусить бути проти комуністичної тиранії.

Отсей зїзд премієрів країн Британійського Камонвелту є одним з найцікавіших явищ сучасної епохи, яка змагає до світового обєднання держав і народів та одного світового уряду. Не знаємо, чи і коли обєднаються у спілку всі народи світу, зате бачимо власними очима, як твориться і вдержується обєднання яких 500 мільйонів людей в Британійській Спілці Народів, що обіймає різні країни, народи, раси, релігії та півкулі. Не є це легка справа і тому не диво, що вже стільки разів заповідали різні політики розвал Британійської Спілки Народів. Заповідають деякі те саме і тепер, коли потворилися у цій Спілці републики. Проте ці, що обізнані з британійським способом думання та спосібністю британців розвязувати найскладніші міжнародні питання, переконані, що й тепер буде знайдена в Лондоні така модерна форма, яка уможливить дальше існування Британійської Спілки Народів, а в її середині знайдуть місце не тільки самостійні держави, обєднані британійською короною, але й републики. Модерне обєднання, як бачимо, кладе головну вагу на віру в демократію і свободу.

Ми теж віримо, що в Лондоні знайдеться розвязка на нові обставини, потреби і вимоги. Це навіть пожадане, бо буде вказівкою, як прямувати в світі до дальших подібних обєднань, а неподібних до цеї „спілки", якою є Союз Совєтських Соціялістичних Републик, де народи не є обєднані демократією і свободою, а тільки — терором. Тому в Москві, коли відбувається зїзд премієрів совєтських „републик", не радять; там їм диктують, як тісніше прикувати „републики" до російської тюрми народів. В Лондоні інакше; там приєднують демократією і свободою.

Вибір президента в конгресі

Губернатор Дж. Стром Турмонд з Савт Каролайни, кандидат фракції Стейтових Прав Демократичної партії, заявив у Луісвил, в Кентокі, що найближчого президента вибере палата репрезентантів вашингтонського конгресу. „Це можливе буде тоді, коли ми не допустимо жодного кандидата, щоб він дістав при осінних виборах більшу частину голосів Колегії Електорів. У такому випадку менші стейти матимуть спроможність вибрати кандидата, який буде шанувати їхні права".

Того самого дня, коли появилася новинка про заяву Турмонда, демократи з фракції Стейтових Прав у стейті Джорджія, установили листу кандидатів на електорів, серед яких є повно прихильників Германа Талмеджа, демократичного кандидата на губернатора. На стейтовій конвенції, яка тривала менше ніж дві години, 350 делегатів ухвалили кандидатуру Дж. Строма Турмонда на президента, а Філдінга Врайта на віцепрезидента. Імена двадцятьох електорів швидко вислано до секретаря стейту Джорджія ще перед північчю 13. жовтня, щоб можна було їх урядово затвердити. Хоч організація Талмеджа урядово не заявила своєї солідарности з новою партією, прийняття ролі електорів для партії Стейтових Прав кількома стейтовими провідниками робить можливим здержання вибору президента в Електорській Колегії.

Новинки того роду мало коли появляються в історії американського політичного руху. Коли ж вони появилися тепер, то варт пригадати закони і постанови, які до таких випадків відносяться.

Насамперед треба пригадати про існування й функцію Колегії Електорів. На ділі Колегія Електорів є тільки фікційна. Кожен стейт вибирає число електорів окремо. Їх у стейті має бути тільки, кільки є федеральних сенаторів і конгресменів. Електорів вибирається тільки під час виборів на президента, отже що чотири роки, одначе вони ніколи не сходяться з усіх стейтів для віддання голосів. Вони зіздяться як стейтова група у столиці стейту і голосують тільки у своїм стейті.

Автори американської конституції передбачували колись, що треба буде конвенції електорів для вибору президента. Електори не зобовязувалися голосувати на якогось кандидата, отже була думка, що вони можуть зіхатися разом, перевести дискусію над кваліфікаціями кандидатів і тоді віддати свої голоси. Коли одначе прийшло до передвиборчої кампанії перед першими виборами (в 1789 р.), тоді не було ще політичних партій і Джордж Вашінгтон був вибраний президентом одноголосно. Джан Адамс став віцепрезидентом на підставі назначення Вашінгтона. При загальних виборах, в 1792 р., вибрано їх обох повно поновно на їхні становища. Щойно після добровільного відлекання Вашінгтона кандидувати втрете, в 1796 р., висунули свої кандидатури Джан Адамс і Тамес Джеферсон. Коли прийшло до обчислення голосів електорів по стейтах, Адамс дістав 71 голосів, а Джеферсон 68. Тому, що електори не зобовязувалися наперед, на кого мають віддати голоси, двох прихильників Джеферсона перейшли на бік Адамса. Одначе, в засаді електори вважали на це, за ким пішла більшість голосів у їхнім стейті при загальнім голосуванні і пішли за волею більшости.

Щойно при виборах в 1800 році повстало дві партії Федералістів і Републиканців, які агітували серед електорів за своїми кандидатами. Виборці знали наперед, що як більшість голосів у стейті піде за якимсь кандидатом, то й електори підуть за ними. Отже від 1800 року члени Колегії Електорів вважаються тільки за виконавців волі виборців. Одначе саме того року прийшло при обчисленні до рівності голосів в колегії Електорів і вибір опинився в руках палати репрезентантів у конгресі. Для агітації скликали кандидати, Адамс і Джеферсон, своїх прихильників на наради, а такі наради назвали „кокос". Більшість конгресменів пішла за Джеферсоном і він став третім президентом Злучених Держав.

При пізніших виборах зайшли два випадки, коли кандидати дістали більшість загального числа голосів серед населення, а Колегія Електорів вибрала кандидатів, які дістали меншість при загальнім голосуванні. Це були: Семюел Тилден, в р. 1876 і Гровер Клівленд, в р. 1888.

На підставі теперішнього стану Колегія Електорів має складатися з 531 голосів, бо за стейтами в конгресі є 96 сенаторів і 435 конгресменів (репрезентантів). Половина голосів в Колегії Електорів мала б дати цифру 266.

Коли б на підставі передбачування губ. Турмонда прийшло до розбиття голосів у Колегії Електорів і жоден кандидат не дістав 266 голосів, тоді вибір опинився б у палаті репрезентантів, це до вибору стало б три кандидати, які дістануть найбільше число голосів. У такому випадку конгресмени не голосували б як одиниці, а тільки в імені стейтів і тому кількість відданих голосів була б незначна. Щоб бути вибраним на підставі теперішнього стану, кандидат мусів би дістати 25 голосів у конгресі. Коли б прийшло до подібного звязання голосів у Колегії Електорів при голосуванні над віцепрезидентом, тоді тільки два кандидати, які отримали б найбільше голосів, стали б до вибору в конгресі.

Хто познайомлений з цими постановами, легко може зорієнтуватися після загального голосування в дні 2. листопада, чи прийде до конгресового вибору президента, чи ні.

Праця, завдання і потреби З. У. А. Д. Комітету

ВИЯСНЕННЯ Д-РА В. ҐАЛАНА НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ДНЯ 16. ЖОВТНЯ.

Заходи в переселенчій справі серед американців.

Як згадано вже в попередньому звідомленні („Свобода", ч. 243), ЗУАДКомітет початково не займався окремо переселенчими справами, бо з огляду на всілякі формальні труднощі та насамперед з огляду на брак на це відповідних фондів, він не міг їх виконати. Положення змінилося після ухвалення окремого закону про допущення 205,000 нових імігрантів з-поміж скитальників до цеї країни. Комітет робив все, що було в його силі, щоби відповідно причинитися до ухвалення цего закону в Конгресі. Опісля, він поробив теж всі можливі заходи, щоби закон якнайкраще використати для українців.

Дирекція ЗУАДКомітету здавала собі від разу справу з того, що цей закон навряд чи пощастило б вповні використати для українських скитальників при допомозі самих тільки американських українців. Пропорційно до статистики, біля 45,000 українських скитальників могло б скористати з цього закону, а це означає, що потрібно необхідних, передбачених законом 45,000 посвідчень від американських громадян про запевнення мешкання і праці для нових імігрантів, відповідно до постанов закону. Як брати до уваги, що посвідчення виставляється для цілих родин та що кожна з родин має пересічно три особи, отже потрібно щонайменше 15,000 посвідчень. Вже початкова акція серед американсько-українського загалу виявила деякі труднощі. Насамперед виявляється, що місцеві наші громадяни готові виставити такі посвідчення, але переважно для своїх найближчих рідних, або приятелів. Таких навряд чи є аж 45,000. Крім того, що станеться з тими скитальниками, що не мають в Америці ані рідних ані особистих приятелів?

З таких міркувань ЗУАДКомітет, продовжуючи та скріплюючи акцію серед американсько-українського громадянства, почав шукати можливостей і способів для поведення відповідної акції та для здобуття відповідної допомоги в переселенчій акції теж від самого американського загалу. В тій цілі дирекція ЗУАДКомітету звернулася насамперед окремими листами до всіх губернаторів стейтів та до цілого ряду громадських, зокрема фармерських американських організацій, представляючи їм цілу справу. Насамперед відгукнулись фармері в стейті Меріленд і за цей відгук ЗУАД Комітет вчіпився, — як кажуть — руками й ногами. Д-р Ґалан негайно поїхав туди та відбув конференцію з представниками фармерів і „забутими" досі стейтово-федеральними комісарами агрікультури та іншими предстаниками місцевих властей і акція почалася. Найбільше зацікавлення виявили самі фармері і тоді теж рішили навіть, в разі потреби, вислати свого представника до Европи, що допоміг би в переселенні до них українських скитальників .Рівночасно між собою вони почали збірку потрібних посвідчень про працю і мешкання. Інтересно, що ці мерілендські фармері з власної ініціятиви виробили собі ще окремі формулярі, на яких кожний з тих, що підписує посвідчення, дає вже точні інформації про себе та про своє господарство і характер пропонованої праці, так, що кожний скитальник матиме можність познайомитись відразу куди, до кого та з якими можливостями він їде. Справа почала розгортатися щораз ширше і до неї виявив теж окреме зацікавлення губернатор стейту. Місцева преса справу розголосила і нею почав інтересуватися щораз більший круг людей, теж в інших стейтах. ЗУАДКомітет був перший, що почав таку акцію, створюючи цим прецеденс. За це він і дістав велике признання в самій урядовій Комісії для Збігців, що призначена для переведення в життя нового закону.

Після Меріленду, відбулися дальші наради в Комісії у Вашингтоні, справу розголошено ще більше, вислано дальші листи і все „покотилося". Досі мерилендські фармери прислали 300 посвідчень. В урядовій Комісії визнали, що заходи нашого Комітету були справді першим конкретним заходом для здійснення нового закону. Успіхом в стейті Меріленд Комітет не задовольнився та почав дальше розсилати листи з інформаціями і пропозиціями в справі допомоги в переселенні українських скитальників. Всіх листів на ці теми досі вислано біля 1,500. В деяких місцевостях ці листи проголошено в пресі і вони з черги мали відповідний відгук. Подібно, як Меріленді, ЗУАДКомітет вже повів успішну акцію в стейтах: Вашінгтон (вже прислали 40 аплікацій), Вірджінія, Пенсилвенія, Ню Йорк, Конектикат, Огайо, Масачусетс, Індіяна, Мишиген, Ілиной, Висконсин, Айова, Мінесота, Мизурі і Ню Джерзі. Для прикладу, як радо американські власті повітали цю акцію нашого Комітету та як до цего поставилася й сама ІРО, д-р Ґалан навів такий випадок: представник мерілендських фармерів запропонував поїхати на власний кошт до Німеччини та допомогти на місці в полагоджуванні переселення українців. ІРО зразу не погодилося на цю пропозицію, а перед кількома днями вже змінило свою думку та радо повітає цю співпрацю. Д-р Ґалан навів ще один приклад з американського та з українсько - американського ставлення до справи переселення наших людей з Европи. Висилаючи письмо до губернатора та фармерської організації в стейті Меріленд, ЗУАДКомітет рівночасно звернувся і до місцевих українців, щоби почали відповідну акцію. Від американських фармерів він вже одержав 300 аплікацій, а від місцевої української громади прийшло ще тільки письмо зі запитом про інформації в чому діло.

Майбутні зобов'язання нових імігрантів.

Рівночасно з акцією за здобуття необхідних для переселення посвідчень про запевнення праці і мешкань від американських фармерів, виринає теж проблема зобов'язань нових імігрантів, які з цих посвідчень скористають. Перш за все, організація мерілендських фармерів виявила велике довіря до нашого Комітету та наших людей. Згідно з постановами нового закону, нові імігранти будуть зобов'язані щонайменше два роки залишитися на тій праці, яку прийняли згідно з посвідченням. Це тим більше, що мерілендські фармері відразу дають всі потрібні виснення щодо умов праці і платні за неї та мешкання. Рівночасно нашому Комітетові признається теж на пізніше право контролі та посередництва.

(Продовження на стор. 3-тій).

СКРІПІТЬ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС В ОБОРОНІ УКРАЇНИ! ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО ВАШУ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ „СВОБОДИ"!

Антін Чехов

МРІЇ

1)

Два сільські поліцаї, один чорнобородий, присадкуватий, другий худощавий, з дрібною рудою борідкою, вели волоцюгу до повітового міста. Волоцюга не хотів зізнати нічого про себе. Перший звється Андрій Птаха, другий Нікандер Сапожників.

Чоловік, якого ведуть, не похожий на волоцюгу, якого звичайно уявляємо собі. Це невеличкий, слабовитий чоловік, лице без цвіту. Брови тоненькі, дивиться покірно й лагідно, вуси щойно починають засіватися, хоч буде йому понад тридцять років. Іде неквапно, схлившись, а руки сховав у рукави. Тяжко, дуже тяжко добачити в ньому волоцюгу, що затаїв своє справжнє назвище. Це радше підупавший попівський син, Богом забутий писар, якого відправили зі служби за пиячення, син купця, що пробував бути актором, а тепер вертається додому, аби відігрaти останню дію марнотравного сина. З того, як він терпеливо бореться із страшним осіннім болотом, можна би теж здогадуватися, що то фанатичний послушник (чернець), який мандрує від монастиря до монастиря, всюди шукає „спокійного, безгрішного життя", а ніде не находить...

Мандрівники вже довго в дорозі, та здається, що вони все на тім самім шматку землі. Перед собою бачать яких пять сяжнів брудної чорнобурої дороги, поза собою також пять сяжнів такої ж дороги, а потім знімається мур густої білої мряки. Вони йдуть і йдуть, а земля все та сама, білий мур не наближається, здається, вони на тім самім місці. Час від часу видно білий, гранчастий камінь, або яму в землі, або клапоть сіна, яке загубилося з якогось проїжджаючого воза. Велика калабаня виснкується на кілька хвилин, часом несподівано завиється невиразна тінь. Чим ближче підійти, тим вона менша й темніша. А коли дійти до неї, то, показується, що то похилений палик на означення версти, із стертим числом, або карловата грушка, така мокра і обмíхана, наче прошак при дорозі. Грушка шепоче щось останками зівялих листочків, листочок відривається від гильки та помало опадає на землю... А потім знову мряка, болото, зівяла трава при дорозі. На стеблинках трави звисають брудні сльози. Це не сльози тихих радощів, якими плаче земля, коли літом витає сонце та якими вона поїть раннім ранком перепеліци, деркачі та стрункі, довгоногі слуки. Ноги мандрівників западаються в тяжкому, липкому болоті. Кожний крок коштує багато праці.

Андрій Птаха трохи схвильований. Він раз-у-раз приглядається волоцюзі та рад би знати, чому цей живий чоловік скриває своє назвище.

— Ти православний? — питається його.

— Певно, — відповідає волоцюга лагідно.

— Гм... то тебе охрестили?

— А якже? Я ж не турок. Я ходжу також до церкви, причащаюся та пощу. Я строго держуся релігії...

— А як називаєшся?

— Називай мене як тобі завгодно, братіку.

Птаха здвигнув плечима та схвильовано вдарився по полам. Другий поліцай, Нікандер Сапожників, весь час мовчить. Він не такий дитинний, як Птаха, та певно дуже добре знає причини, задля яких православний чоловік затаює своє назвище та свій рід.

— Один Бог знає, що про тебе можна думати, — настоює далі на нього Птаха. — Не мужик ти, пан також ні, ти щось таке посередині. Недавно мив я в ставі решето та зловив якесь сотворіння завбільшки пальця, з плавцями та хвостом. Спочатку думав я, що то риба, а потім бачу, — а щоб воно здохло! — воно має лаби. Це ні риба, ні вуж, один чорт знає, що це таке... То й ти такий... З якого ти стану?

— Я мужик, із мужицького стану, — відповідає волоцюга, зітхаючи. — Моя мама була кріпачка. Я дійсно не виглядаю на мужика. Така вже мені судилася доля. Мама служила в панів, бавила діти й мала все, чого хотіла. А я її син жив із нею в панському дворі. Мама любила мене, пестила, конче хотіла виховати мене з мужицького стану на щось вищого. — Я спав у ліжку, щодня діставав справжній обід, ходив у штанах і мештах наче панська дитина. Що мама їла, те діставав і я. Коли пани подарували мамі якусь одежу, вона перешивала для мене... То було гарне життя! В діточих роках зїв я стільки цукорків, що нині за ті гроші купив би гарного коня. Мама навчила мене також читати й писати, від дитини навчила мене побожности та виховала мене так, що я й нині не вмів би сказати негарне, мужицьке слово. Я не пю теж горілки, зодягаюся чистенько та знаю поводитися в доброму. Коли мама ще в живих, то хай Господь дасть їй здоровя, а коли вона вже не живе, то хай Господь дасть їй царство небесне!

Волоцюга відкрив голову, підвів очі до неба та перехрестився двічі.

— Господи, дай їй царство небесне! — каже він протяжно, наче стара баба. Виправдай її, Господи, твою рабу Ксеню перед твоїм судом! Коли б не моя мама, то я нині був би звичайним, дурним мужиком. Що ти мене не спитав би, я на все знаю відповісти: в світських і божих справах, знаю всі молитви й катехизм. І я жию, як велить Святе Письмо... Нікому не роблю кривди, я чистий і непорочний, держуся посту та їм у приписану пору. Інший чоловік знає лише приємність: горілку пити та счиняти бешкет. А я як маю вільну хвилину, то сідаю в куточку та читаю собі якусь книжечку. Читаю тай плачу...

— Чого ж ти плачеш?

— Бо написана так зворушливо! Неодна книжка коштує всього пять копійок, а як її читати, то плачеш безупину.

— А твій батько помер? — спитався Птаха.

(Дальше буде).

ВИ БАЖАЄТЕ, ЩОБИ ПРО ПРАЦЮ І ДОСЯГНЕННЯ ВАШОЇ ГРОМАДИ ЗНАЛИ ВСІ ІНШІ? ДОПОМОЖІТЬ ПЕРЕДАТИ ЇМ ЦІ ВІСТІ, ВИСИЛАЮЧИ НЕГАЙНО СВОЮ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ „СВОБОДИ"!

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо в подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 8.

Відділ:	Жертва:
16 Leslie Hnatow	$10.00
54 Антін Маланчук	10.00
204 С. Тураш	7.00
70 Степан Костів	5.00
127 Павло Володка	5.00
155 Теодор Гавриш	5.00
192 Василь Ґудзій	5.00
204 Казимир Іванців	5.00
217 Михайло Кузь	5.00
221 Michael Yurchak	5.00
277 Onufry Kurko	5.00
342 John Capp	5.00
361 Mr. & Mrs. John Budzar	5.00
477 William Kulikoski	5.00
477 Ілько Лисогір	5.00
277 Григорій Михаліцький	4.00
Анна Онуцька, передпл.	3.25
Julia Kostecka, передпл.	3.00
39 Michael Snihur	3.00
52 Ілько Процишин	3.00
52 Дмитро Хрупалик	3.00
59 Василь Кузів	3.00
130 Михайло Врублевський	3.00
215 Мих. і Анастазія Кердел	3.00
288 Andrew Sysak	3.00
325 Stephen Dyke	3.00
361 Th. Dolishny	3.00
361 Іван Бажан	3.00
364 Іван Бдзіль	3.00
Тома Коляр, передпл.	2.00
Микола Андрейчин	2.00
Nicholas Wodianski	2.00
Alex Hutzal	2.00
Harry Sydorko	2.00
4 Sylvester Pawchak	2.00
5 William Semus	2.00
5 Pauline Harlow	2.00
14 Andrij Stryzak	2.00
18 George Sheremeta	2.00
18 Александер Смий	2.00
23 W. Prescovitch	2.00
25 о. Мирослав І. Мицишин	2.00
33 Стефан Дзюрдзевич	2.00
45 Антін Гарасим	2.00
45 Антін Ґаламага	2.00
45 Микола Ю. Сеник	2.00
45 Григорій Грицишин	2.00
45 Петро Козечишин	2.00
70 Юрій Сидор	2.00
83 Михаїл Кончак	2.00
83 Михайло Ґельнер	2.00
98 Іван Чорній	2.00
98 Nicholas Marchewka	2.00
102 Stanley Yunick	2.00

Відділ:	Жертва:
121 Микола Іванців	2.00
130 Яків Лошков	2.00
137 John Osciuk	2.00
155 Petro Chodan	2.00
170 Popyk Onufer	2.00
188 John Bandrowsky	2.00
194 Іван Кефор	2.00
197 Korobij George	2.00
199 Григорій Матурняк	2.00
199 Йосиф Доскоч	2.00
200 Йосиф Паращук	2.00
204 Олекса Роман	2.00
206 Гнат Тепер	2.00
210 Mike Wercholak	2.00
217 Онуфрій Голод	2.00
218 Бурий Михайло	2.00
218 Nicholas Korecki	2.00
221 Василь Келер	2.00
223 Михаїл Кравчук	2.00
245 Sam Kanuka	2.00
247 Іван Гарванко	2.00
253 Петро Павлів	2.00
254 Борис М. Хоптяк	2.00
259 Олекса Олешко	2.00
259 Юрко Мітьо	2.00
266 В. Чучман	2.00
266 Теодор Сюрко	2.00
277 Стефан Януш	2.00
286 Василь Челак	2.00
287 Андрій Симак	2.00
292 Михайло Нидза	2.00
292 Boyko Elias	2.00
299 Vasyl Hupkowicz	2.00
299 Михаїл Дильнявка	2.00
300 Павло Мащак	2.00
316 Михайло Луцишин	2.00
324 Гавриїл Яцишин	2.00
346 Peter Koch	2.00
349 Elias Szygera	2.00
350 Семен Панасюк	2.00
361 Kasjan Guralny	2.00
361 Victor Bych	2.00
364 Frank Bachorowsky	2.00
367 Mike Pavell	2.00
367 Михайло Косців	2.00
371 Stephen Semanek	2.00
372 Andrew Kochut	2.00
387 о. В. Горохівський	2.00
433 Павло Вареница	2.00
476 Michael Grzyb	2.00
Петро Ладубець	1.00
39 Andrij Macko	1.00
206 John Bodnar	1.00
241 Sczengor Stanley	1.00
295 Joseph Baranecki	1.00
455 Теодор Цьвях	1.00

Жовтень—місяць української книжки

(Голос недавно прибулого зі скитальщини).

Для поширення українського друкованого слова провід українського громадянства встановив місяць жовтень. Щороку, як на рідних землях, так і на чужині, пригадувала українська преса своїм читачам, щоб купували й читали всяке країнське друковане слово, а часто й робили в цьому місяці й деякий опуст. Бувало й таке, що кольпортери заносили книжки в хату й так поширювано українську пресу — даючи можність набути українську книжку кожному навіть найбіднішому.

Однак, не легко було поширювати друковане українське слово між усіма українцями в б. польській державі. Цим жовтневим привілеєм тішилася лише Сх. Галичина. Українські книжки висилані на Лемківщину — звичайно не доходили до адресатів, а як хто одержав українську пресу, того польська поліція придержувала через кілька днів у поліційному слідстві, щоби в той спосіб відстрашувати читачів від українського друкованого слова. Отже, пропагувати українську книжку й українську пресу на Лемківщині — приходилося з великими труднощами.

Ще гірше представлялася справа на Холмщині й Підляшу. Там українське слово взагалі не було дозволено і в кого польська влада припадково знайшла була якунебудь українську пресу, — той був покараний. В грубешівському повіті було кількох господарів покарано арештом за те, що принагідно знайдено в них український тижневик — „Народню Справу". Українські календарі видавані Товариством „Просвіта" у Львові — уважалися на Холмщині нелеґальною літературою й їх читано в таємниці. Холмщина голодувала на українське друковане слово й українські книжки були у великій пошані.

Про Східню Україну під большевицьким режимом навіть не згадую. Там, хоч би навіть був дозвіл на читання українського слова — то з того хісна нема! Громадянство мусить затроювати свого духа й совість тяжкою отруєю большевицької забріханої пропаганди.

Самособою приходить гадка, як тепер стоїть справа української преси на Західноукраїнських Землях. Як знаємо, Лемківщина й Холмщина прилучені тепер до Польщі й там годі навіть згадувати про українську здорову літературу. Східня Галичина прилучена до СССР, де урядовою мовою є російська мова. Дарма, що в большевицькій конституції зазначено, що в Україні урядовою мовою є мова українська. Вправді, виходять навіть часописі в українській мові — однак, Н. К. В. Д. пильно слідкує за тими, що читають українську пресу. Зрештою — можна бути певним, які там пропагуються ідеї без огляду на мову.

Уся відповідальність українського друкованого слова паде на українську еміграцію, що вже осіла й заякорилася на чужих землях. Обов'язком кожного свідомого українця — є не тільки передплачувати українські часописи, але треба бути в тісному зв'язку з українськими видавництвами та набувати від них книжки. Якщо українське громадянство занехає українську літературу — так треба сподіватися літературної кризи, бо ледви, чи мають українці на ці справи які фонди. Українська преса на американському континенті б'є в дзвін тривоги та просить українське громадянство піддержати себе не тільки передплатою часописів, але й жертвами у формі добровільних доплат. Що ж лишається сказати про перлини української літератури та про нові книжки, що часто появляються їх заголовки в українській пресі? Зірвати звязки з українською пресою чи книжкою — значить вирікатися поволі своєї народности. Бо ж український часопис і українська книжка є одиноким звязком з усім, що є рідне, матірне, дороге. Ми, що жеребом щастя знайшлися в найкращих відносно політичних і соціяльних умовинах — мусимо не тільки самі читати рідну пресу, але й користаючи з поданих нею відомостей — пропагувати своє добре ім'я між сусідами інших народностей, між якими знаходимося. Нам треба слідкувати за подіями на рідних землях; треба знати свою рідну історію, природні багатства своєї Батьківщини. Ці відомости можна набути тільки з української книжки й часописі.

Нині український нарід переживає часи, яких не було ще в його історії. Українське населення вивезено з рідної землі в далекі чужі краї. Життєздатна молодь втекла в ліс, а багато втекло на Захід, щоб рятувати своє життя.

Чи може легковажити собі хтось долю своїх рідних батьків, братів та сестер і навіть не прочитати в рідній пресі відомости про їх життя? Чи може хтось легковажити собі нові літературні видання тих письменників, що нидіють на скитальщині?

Справи української преси і української книжки повинні бути для кожного свідомого українця справою народної чести.

С. Ф.

Праця, завдання і потреби З. У. А. Д. Комітету

(Продовження зі стор. 2-гої).

Переселенчі можливості для професіоналістів.

Мерілендські та інші фармері рефлектують насамперед на фармерських робітників. Інші фабричні робітники зможуть скористати з міських аплікацій. Запитання: як мається справа можливостей переселення для професіоналістів, науковців, лікарів, інженерів, студентів і т. д. Ці справи нераз були заторкувані вже на сторінках нашої преси, з відповідними заввагами на цю тему виступив теж недавно на сторінках „Свободи" (ч. 233) проф. М. Чубатий. Його приявність на пресовій конференції давала теж можність розглянути цю справу ширше.

Д-р Галан насамперед стверджує, що в своїх переселенчих заходах ЗУАДКомітету точно придержується „букви закону" та робить в його рямках все можливе. Ясно, що в своїх заходах він не забув теж про українських професіоналістів на скитанні. Він звернувся відповідними листами до американських університетів, каледжів, наукових інституцій і т. п., пересилаючи їм статистику українських професіоналістів на скитанні та роблячи відповідні пропозиції. Але тут виринають всілякі труднощі. Як іде про учбові заклади, наукові інституції і т. п., справа не йде так справно, як з фармерами. Як іде про інші професії — інженерів, хеміків, і т. п. — справа ще ускладнюється тим, що ці відповідні інституції, де можна б їх примістити, є переважно федеральні, або важливого оборонного значення та т. зв. „публичної служби", де вимагається американського громадянства. Беручи до уваги ці труднощі, Комітет і під цим оглядом продовжує робити можливі для нього заходи для переселення професіоналістів.

Проф. Чубатий, голова окремого Комітету Допомоги Діячам Української Культури, має окремий плян, щоби справу переселення вчених зорганізувати на окремій базі, найрадше на базі ПАУК, отже в порозумінні з нашими Комітетами в Канаді та південно-американських країнах, з тим очевидно, що ЗУАДКомітет мав би за завдання цю справу фінансувати. Д-р Ґалан, знаючи можливості іміграційних законів та маючи практичний досвід в таких справах, дещо скептично дивиться на можливість більшого успіху такої акції. Проте, він сам ставиться позитивно та готов всіляко допомогти кожній справі, що причинилася б до розв'язки цілої проблеми українських скитальників. Д-р Ґалан навів ще деякі конкретні приклади інших можливостей для переселення професіоналістів. Вкінці він стверджує, що інтерпретація нового закону є досить ліберальна і хоча не передбачує окремих корисних клявзуль для професіоналістів з високою освітою, проте ці професіоналісти могли б відповідно достосуватися до постанов закону, якщо закон не стосується до них.

(Продовження буде).

За залізною заслоною

ВІСТІ З УКРАЇНИ

ВПОРЯДКУВАННЯ ПОЛТАВИ

До робіт для все ще не досягненого впорядкування Полтави масово мобілізовано всіх полтавчан, відібравши у них дні відпочинку — неділі. Досі упорядковано жовтневий район з майданом Леніна в центрі. У праці взяло участь бл. 15 тисяч полтавчан, 42 автомашини і 100 підвод. Понад 16 тисяч робітників у недільні дні зайняті на впорядкуванні вулиць Будьонного, Сакко і Ванцетті, Халтуріна і Жовтневої.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" ПРО КАТИНЬ.

В 212 числі „Правди" вміщено замітку п. н. „Організатор катинської провокації на американській службі". На основі звідомлення агенства „Телепресс" із Відня, оберлейтенант Ґреґор Словенчік, який керував розвідкою в справі Катиня, співпрацює з американцями. „Правда" накидається за це на американців, кажучи, що вони беруть на роботу до себе „організатора катинської провокації". Словенчік, який знає багато таємниць катинської трагедії, й наслідки досліджень якого довели до розриву дипломатичних взаємин між СССР і польським лондонським урядом, є сіллю в оці большевикам. Большевики, як відомо, звалюють провину за катинську трагедію на німців, і тому перебування Словенчіка серед американців для СССР дуже невигідне. Покищо большевики називають Катинь „провокацією нацистів". Якщо Словенчік довше перебуватиме мж американцями, чи не почнуть вони називати Катинь „американською провокацією". — (У.Т.).

Українська Драматична Група в Ню Йорку на новому етапі

ПЕРЕД ВИСТАВОЮ ДРАМИ ТОБІЛЕВИЧА „БЕЗТАЛАННА".

Вже закінчилися гарячі літні дні, а з ними і наш громадський „огірковий сезон". З усіх громад надходить щораз більше повідомлень про оживлення громадської та культурно- освітньої праці, головно у зв'язку з недалеким вже листопадом та святкуваннями його річниці. Сже з цих перших повідомлень та з перших виступів як, напр. недавня політична Маніфестація в Нюарку, можна ствердити, що літній відпочинок дав нашим громадам справді свіжих сил та енергії, подібно як і поступовий доплив нової української іміграції дає їм так спрагненої вже від деякого часу „свіжої крови".

Це можна б ствердити й у відношенні до Української Драматичної Групи в Ню Йорку, що одна з перших заповіла свій виступ в цьому сезоні, започатковуючи його виставкою драми Тобілевича: „Безталанна" вже в неділю, дня 14. листопада, у великій залі Скул оф Фешин Дизайн при 225 Вест 24-тій Вулиці в Ню Йорку.

Українська Драматична Група в Ню Йорку вже має свою передісторію. Нашому загалові вона відома вже теж з успішного минулорічного виступу. Проте, сміло можна твердити, що своїм цьогорічним виступом вона започаткує свій новий етап, що справді заповідається надійно. Діло головно в тому, що Група в останньому одержала „свіжу кров", таки справді свіжу, в особі свого нового мистецького керівника, Івана Колосова.

Кілька слів про цього нового заповідженого вже „зоряна" на американсько - українському драматичному небі допоможе виробити собі деяке уявлення про можливості нового розвитку Драматичної Групи, потребу якої в нюйорській метрополії стверджувано вже нераз

Іван Колосів — це молода, тридцятилітня людина, з високою театральною освітою і з ще більшим зацікавленням в цій ділянці культури. За собою він вже має в цій галузі теж чималий досвід і практику, що їх набув в самому серці України, в Києві, де проживав аж доки німецькі людолови під час окупації України в другій світовій війні не схопили його та не запроторили на каторжні роботи до їхнього „райху". Після закінчення війни молодому артистові не тільки ніщо не стояло на перешкоді вернутися над Славуту-Дніпро, але навпаки, креба було сприту і труду, щоб не дати себе затягнути туди таким же самим большевицьким людоловам з репатріяційних комісій. Проте, Іван Колосів „вибрав волю", щасливо оминув всі засідки людоловів і наостанці та завдяки старанням свого дядька опинився на вільній американській землі.

Він не дрімав теж на скитанні в Німеччині та серед найтрудніших обставин і вічної непевності свого завтра всіляко проявляв свій артистичний талант, головно в групі видатного українського драматичного керівника, Осипа Гірняка.

Після приїзду до Америки, він почав наполегливо „вживатися" в місцеві обставини, приділюючи окрему увагу галузі своєї професії. Припадкова зустріч з надійною парою наших місцевих артистів, Любою і Михайлом Терпак, зв'язала його з Українською Драматичною Групою, з якою він тепер зв'язує свої великі пляни. Його знання і талан, добросердечність та безпосередність в стосунках з людьми та його енергія і наполегливість дають чималу запоруку, що багато дечого з його великих задумів пощастить здійснити на честь йому та цілій Групі і на користь нашої громади.

Ми не хочемо попереджувати фактів та ставити передчасні горoскопи щодо дальших можливостей розвитку Драматичної Групи. Виставка „Безталанної" буде під цим оглядом більш переконлива. Але треба ствердити, що так особа нового мистецького керівника, як і склад Драматичної Групи дають справді найкращі надії. „Безталанна" і під цим оглядом відкриває дещо „залізну завісу" майбутнього, як познайомитись тільки з виконавцями поодиноких роль. Рекомандувати їх вже не потрібно, бо вони зарекомендувалися найкраще самі своїми дотеперішніми виступами. Вистачить назвати їхні імена. В жіночих ролях виступлять: Люба Ковальська-Терпак, Степанія Тураш, Катря Гупало, Галина Івасенко, Ляриса Кукрицька, Тамара Кукрицька та Маруся Руда; в чоловічих ролях: Іван Колосів (в ролі Гната), Павло Слободян, Василь Цюпа, Іван Різник, Іртин Слободян, Іван Косбин, Яновський та Михайло Терпак.

Треба тільки сподіватися, що загал нашого громадянства в Ню Йорку не тільки словами, але й своєю масовою приявністю на виставі засвідчить потребу постійного українського театру в цій метрополії. Виставка цеї клясичної драми Тобілевича та добір артистів, як і нова постановка під керівництвом нового і надійного спеціяліста можуть справді започаткувати новий етап в розвитку української сцени на американській землі.

М.

ПОШИРЕННЯ ГОДИН ПРАЦІ ПЕРЕСЕЛЕНЧОГО ОСЕРЕДКА В НЮ ЙОРКУ.

Як уже ми повідомляли, П. О. веде свою працю для добра нашої нової іміграції. Останніми місяцями перестали приїзджати нові іміґранти з Европи, одначе наша праця в П. О. ведеться дальше. Головною нашою працею під теперішню пору є видавання і виповнювання аплікацій мешкання й праці для спровадження наших людей зі скитальщини на підставі нового закона. Крім того виповняється в П. О. аплікації на перші горожанські папері, вишукується працю і по можності мешкання. Все це П. О. виконує даром. Починаючи від біжучого тижня П. О. буде одворений у вівтірки і пятниці до год. 9. вечер, у всі прочі дні від 10 рано до 5 пополудні.

Управа Переселенчого Осередка.

Чи Ви вже вписали своїх дітей до У. Н. Союзу? Коли ні,

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАВВАГА ДО МАНІФЕСТАЦІЇ В НЮАРКУ.

Мені нераз приходилось слухати як американці оцінюють европейські народи, скільки котра народність має визначних людей — як професорів, артистів і іншої професії, які їх традиції, як котрі народи поводяться і т. д.

Тому, що я українка, я хотіла б почути про той нарід, з котрого я походжу, аби він був на першому місці — або бодай на рівні з іншими великими народами. Це тим більше, що українці не мають держави, то вони і ми з ними повинні більше про то подбати, ніж державні народи. Ми все любимо нарікати на наших провідників, але я переконалась, що то всьо залежить від українського загалу — чи і наскільки він сповняє свої обов'язки.

10. жовтня ц. р. відбулася в Нюарку Маніфестація. Спитаймо перше самі себе, скільки ми причинилися, щоби ця Маніфестація вийшла якнайлучше? Ми всі знаємо, що маніфестацію не скликано на те, щоби тільки гроші зібрати, або послухати бесідників та й розійтись. Я чула, як декотрі говорили, що ті маніфестації нічо не помагають. Це тільки такі говорять, котрі замало інтересуються тими справами. Поглянути б кілька десяток років взад, як ми тільки приїхали до Америки. Чи світ знав тоді про українців? А як це мається сьогодні!

На вході до Моск-театру я чула, як уроджена американська українка говорила, що так багато роботи, що на весіля треба йти, а вона всьо лишила і прийшла тут. Вона боялась, що буде замало людей та буде встидно для України. Як би так всі українці думали, то Моск-саля певно була б виповнена по береги. Але що ж, нам, українцям тут в Америці поводиться добре — і тому не всі дбаємо про других.

Тепер до тих, що прийшли, ми повинні представити себе, що ми походимо з такого народу, що є певний себе, і точний. Мусимо навчитись приходити на час, а головне, брати активну участь, в підготові. Тоді буде лекше справи полагоджувати.

Українські строї, коли ми їх представляємо перед чужинцями, повинні бути добірні, щоби виглядали не такі бідні. Не збирати — спідниця американська, сорочка чеська, запаска гуцульська, а жупан з Полтави. Ми маємо жінок в Америці, котрі добре знають українські костюми, і ми повинні їх запросити до себе, щоби нам пояснили, які вони повинні бути.

Я спостерегла, що українські прапори не були однакові; всі були синьо-жовті, тільки один був жовто-блакитний. Це спостерегли теж інші і питали мене, чому ми маємо двоякі прапори. Хоча українці не мають держави, але повинні мати один прапор.

Н. Н.

Золота річниця Ню Йорку

На цей, 1948 рік, припадає 50-та річниця існування міста Ню Йорку таким, яким він є сьогодня. На відзначення тої події, коли в 1898 році пять дільниць: Мангетен, Бруклин, Бронкс, Квинс та Ричмонд обєдналися в одне велике місто, Ню Йорк обходить свій золотий ювилей. Навіть в 1898 році Ню Йорк був найбільшим та найважнішим містом в Злучених Державах. Тепер, коли тут будується дім для Обєднаних Націй, Ню Йорк стає світовою столицею, космополітичним містом, де можна почути фактично всі світові мови.

Різні святкування й відзначення влаштовуються протягом цього року в місті Ню Йорку: паради, виставки мод, блискуча летунська парада над недавно закінченим міським аеродромом — Айдлвайлд. Одною з більших подій була виставка у Великім Центральнім Палаці, що тяглася від кінця серпня до 19. вересня. Виставка показувала, як місто обслуговує своїх мешканців через 102 міські установи, такі, як відділ пожежників, поліції, транспорту, торговельних ринків, а також міські школи та багато інших. Музеї, бібліотеки своїми виставами вказують на свою працю для культурного розвитку міста. На виставці відвідувачі могли побачити майже всі стадії вироблення атомової енергії.

Звертала увагу глядачів також стіна-малюнок, влаштованям якої зайнялися 27, з нюйорських 244 часописів в чужих мовах, в співпраці з Загальною Радою Американської Єдности. Малюнок вказував, який вклад у життя міста зробили нюйорчани, роджені в інших країнах, або з чужинецького роду. Підкреслено факт, що Ню Йорк — світова столиця в сучасному — був брамою до Америки, що більшість з 20,515,089 еміґрантів, прибувших до цеї країни за останні тридцять років, приїхали через Ню Йорк.

Підкреслено важливість преси в чужих мовах, згадано, що „2,000,000 нюйорчан читає часописи в чужих мовах", що в Ню Йорку виходять часописи та інші періодичні видання в 29 мовах, крім англійської, в тім числі 28 щоденників в різних мовах, 57 тижневиків та дво-тижневиків і 159 інших. Преса в чужих мовах знайомить мільйони людей з американським життям і є ніби мостом до американського громадянства.

Поверх пять мільйонів нюйорчан є або роджені в інших країнах, або з чужинецького роду. Живуть вони і працюють разом з старими американцями на різних ділянках культурного, громадського чи професійного життя. Про це нагадували два великі портрети: один майора міста Вилйяма О'Двайера, який як і 2,138,657 інших нюйорчан, роджений не в Злучених Державах, та портрет бувшого майора, Фіорело Ла Ґвардії, одного з біля три мільйони нюйорчан, батьки яких були імігрантами.

На стіні-малюнку, під заголовком „Всі Американці — Всі Імігранти", подано слова Франклина Д. Рузвелта та Франклина К. Лена. Слова першого: „Ми є народом з багатьох національностей, рас, релігій, звязаний одною єдністю — єдністю свободи і рівности". Слова Франклина К. Лена — секретаря внутрішних справ при президенті Вудров Вилсоні — що сам був імігрантом: „Перед Престолом Америки ми присягли їй єдину вірність... Ми заприсягнилися дати світові нагоду пізнати скільки добрих можна зібрати зі всіх країн і яким сильним, тревалим та певним є життя народу обєднаного".

Про це говорить стіна-малюнок. Говорить про Ню Йорк, інтернаціональне місто, дім Обєднаних Націй, світову столицю, де люди всіх рас, кольорів, вірувань та національностей працюють, моляться, бавляться разом і тим доказують, що ідея одного світу може бути зреалізована на практиці.

Загальна Рада.

ТИХО — У ВУГІЛЬНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ ФРАНЦІЇ. — Ця картина представляє, як виглядає вугільний страйк у Франції. Вагони, які бачимо перед собою, мають виїхати на гору, щоб звідтам привезти вугілля, так потрібне для повоєнної відбудови французької промисловості.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

16,479 Кревних і знакомих Хроновичів від Хронович Йосифа.

16,480 Земляків і знайомих братів Кумпанів з м. Сахновщина (Полтавщина) від Бурило Лідії.

16,481 Рудницький Антона с. Миколи, Форкевич, зам. Григорчук Мальвіни д. Миколи, Левицький Петра с. Михайла всі з Коломиї від Кукурба Йосифа с. Михайла.

16,482 Папач Михайла з с. Михновець (Турка н. Стрием) від Гасюк Павла.

16,483 Кревних і знакомих з с. Серафинці, (Городенка) Мулярчук Івана і Василя, Бурнадз Марії, Лазарович Василя, Крижанівська Анни, Маркевич Франь, Бучовський Григорія, Курганевич Михайла від Левицька - Малащук Марії.

16,484 Святий Анни зам. Дужий від Онищак Панька з с. Костільники (Рудки).

16,485 Жидик Йосифа, Сикор Дмитра від Жидик Павла з с. Соковате.

16,486 До знакомих з Дрогобича. Відозвіться! від д-ра Коцюба Володимира.

16,488 Литвин Мирона, Василя і Сидорка з с. Рошнів (Товмач) від Дришко Миколи.

16,489 Таклишин Михайла від Маринюк Андрія.

16,490 Гнатишин Петра с. Розалії і Івана, Лугова Марії д. Анни і Петра з с. Болехова Волоского Села (Долина) від Кваснишин Йосифа.

16,491 Старух Варвари з с. Бойківці (Волинь) від Затварнюк Февтотія.

16,492 Орач Анастазії з с. Звенигород (Бібрка) від брата Орач Гната.

16,493 Чорнамсе Семка роджен. в Америці, перебував в с. Шляхтинці (Тернопіль) від Ковалькевич Павла.

16,494 Кінка Іванна з с. Ортинець (Нов. Самбір) від Кінка Степана.

16,495 Саланчук Олекси з с. Смільники (Сянік) від Охнич Семена.

16,496 Білинська-Качкенович Марії д. Леська з с. Білини Великої (Самбір) від д-ра Білинська Надії.

16,497 Цвик Ґаріса з Білої Церкви (Україна) від Цвик В.

16,498 Маткоська Анни з с. Турочок Нижних (Турка) від Антонів Миколи с. Ілька.

Голосітесь на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ВИБОРЧИЙ ДЕНЬ У СТЕЙТІ НЮ ЙОРКУ БУДЕ ПРОДОВЖЕНИЙ

Олбені. — Секретар стейту Тамес Дж. Корен видав розпорядок, щоб продовжити час на голосування в дні виборів, тобто 2 листопада. Виборчі локалі будуть відчинені того дня від год. 6 ранку до 9 ввечір. Це зробив секретар на підставі закона з 1948., який дозволяє продовжити час на дві години, коли зайде потреба.

ФРАНЦУЗЬКИЙ „ПОТЯГ ВДЯЧНОСТИ" ЗА АМЕРИКАНСЬКИЙ „ПОТЯГ ПРИЯЗНІ"

Париж, 19. жовтня. — У відповідь на американський „потяг приязні", що свого часу об'їхав Злучені Держави збираючи для Франції подарунки від американського народу, французи тепер зорганізували „потяг вдячности", що об'їде Францію та збиратиме типово французькі подарунки для американців.

ФРАНЦУЗЬКЕ ВІЙСЬКО ОХОРОНЯЄ РОБІТНИКІВ ПЕРЕД КОМУНІСТАМИ.

Париж, 19. жовтня. — Французький міністер внутрішних справ, Ж. Мох, видав розпорядження, щоби відділи військ безпеки охороняли вуглекопів, які відмовили послуху опанованій комуністами Генеральній Конфедерації Праці та продовжують свою роботу в шахтах. Протестуючи проти цього зарядження, Генеральна Конфедерація Праці відкликала всіх робітників, завданням яких було вдержувати безпеку шахтів. В цілому ряді місцевостей дійшло на цьому тлі до „менших зударів" між відділами безпеки і страйкуючими, що ще більше загострило внутрішнє положення в країні.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Однаразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 1953. Так скінчив ґенґстер.

Почувши несподівану новинку, що цінний мішок вислано до села, Тарзан звільнив свої пальці.

В одній хвилині заяснів ніж в руках ґенґстера...

...одначе зрадницький драб не рахувався з швидкістю людини, заправленої в джунглях. Коли драб спускав ніж уділ, Тарзан вхопив його руку в свої залізні обійми.

Швидким викрутом Тарзан звернув ніж проти самого драба і він згинув з своєї власної руки.